

*Л.С. Козьменко, аспірантка
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНУ

У статті акцентується увага на взаємозв'язку діяльності фінансового і промислового секторів економіки, на формуванні суттєвих проблем у промисловості внаслідок світової фінансової кризи, демонструється на прикладі Сумської області наявність негативних тенденцій у промисловості регіонів.

Ключові слова: фінансова криза, наслідки для промисловості, промисловість області.

Постановка проблеми. Як відомо, фінансова криза – це глибокий розлад фінансової системи держави, зумовлений економічними й політичними чинниками. До економічних факторів, що зумовлюють фінансову кризу, належать становище та рівень матеріального виробництва в державі. Висока вартість виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, що зумовлені великою матеріало- і енергомісткістю виробництва, значними трудовими затратами, зменшує обсяги нагромаджень в економіці у формі прибутку, що призводить до скорочення фінансових можливостей самих підприємницьких структур, доходів держави й відповідно купівельної спроможності населення. Тому вкрай важливо прогнозувати можливі наслідки погіршення фінансового стану в країні на розвиток промислового виробництва і навпаки.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Аналіз останніх публікацій показав, що дані роботи мають переважно політичний або науково-популярний характер і не присвячуються окремим питанням.

Метою статті є аналіз можливих наслідків світової фінансової кризи для подальшого функціонування вітчизняної промисловості та промисловості Сумської області.

Виклад основного матеріалу. Практично в кожному регіоні світу та України спостерігаються негативні наслідки фінансової кризи, яка зумовила суттєве зниження попиту на промислову продукцію, насамперед галузей металургії, машинобудування, хімічної та легкої промисловості тощо. Вказані процеси перетинаються і є взаємопов'язаними з кризовими явищами у фінансовому та особливо банківському секторах.

В Україні фінансова криза характеризується насамперед ослабленням зв'язків між найважливішими елементами фінансової системи держави, хронічною незбалансованістю бюджетних доходів і видатків, розбалансованістю грошово-кредитної системи, відсутністю стабільності курсу національної валюти, лавиноподібним зростанням державної заборгованості, нераціональною структурою бюджетних витрат, неоптимальним рівнем податкових вилючень для формування бюджетів усіх рівнів.

Економіка почала дедалі сильніше відчувати вторинні наслідки, також пов'язані зі світовою фінансовою кризою, а саме: зростання вартості та утруднення отримання зовнішніх запозичень; витік капіталу; зниження попиту на провідних експортних ринках України; наростання негативних очікувань суб'єктів ринку під впливом демонстраційного ефекту світової кризи.

Слід відмітити, що керівництво держави почало приймати відповідні документи і здійснювати антикризові заходи [3; 4].

Зараз необхідно констатувати, що переважна більшість провідних промислових підприємств працювали на експорт, але стихійно. При цьому вони крок за кроком втрачали внутрішній ринок. Обсяг щорічного експорту українських підприємств становить 60 % від валового внутрішнього продукту країни, з яких 37 % – це продукція металургійної галузі. Наприклад, у січні-вересні 2008 року реалізація металу власного виробництва на внутрішньому ринку України скоротилась на 14 %, тоді як його імпорт зріс на 62 %. Таким чином, питома вага імпортованого металу сягнула майже 25 % внутрішнього ринку.

Подібні тенденції спостерігались і в Сумській області. За даними управління економіки обласної державної адміністрації у січні-жовтні 2008 року обсяги промислового виробництва зросли на 109,5 %. Суттєвого приросту обсягів виробництва було досягнуто підприємствами переробної промисловості, зокрема з виробництва харчових продуктів та напоїв (+12,1 %), хімічної та нафтохімічної промисловості (+1,1 %), машинобудування (+21,6 %). Але з жовтня відбувається уповільнення виробництва, що обумовлено значною (48 %) експортно-орієнтованою спрямованістю промисловості області. У хімічній промисловості, частка якої в структурі промислового експорту становить 26 %, у жовтні обсяги виробництва зменшились на 46 %.

У 2008 році характерним є збереження тенденції до зростання експортних поставок товарів. Зовнішньоторговельний оборот Сумської області товарами у січні-вересні 2008 року зріс на 51,3 % і становив 1 158,8 млн. дол. США, експорт збільшився на 40,8 %, імпорт – на 70 %.

Поряд з цим 24 листопада 2008 року при голові обласної державної адміністрації відбулася розширена апаратна нарада за участю заступників голови облдержадміністрації, голів райдержадміністрації, керівників структурних підрозділів облдержадміністрації, обласних організацій та установ, представників засобів масової інформації. За підсумками наради з метою стабілізації економічної ситуації в області видано розпорядження голови обласної державної адміністрації [2].

Обласною державною адміністрацією вже напрацьовано низку пропозицій щодо мінімізації наслідків рецесії та розпочато реалізацію вищевказаних антикризових заходів.

Серед них, зокрема, у промисловому секторі планується здійснити завершення процедури санації та відновлення роботи ДНВП “Фотом аш”, ДП “Штурм”, ВАТ “Середино-Будський завод металургійного обладнання”, ДП “Будильський експериментальний завод”, розширення внутрішнього регіонального ринку споживання місцевої продукції галузі, відстеження

цінової ситуації на ринку нафтопродуктів, проведення аналізу залишків готової продукції на складах підприємств з метою подальшої реалізації на внутрішньому ринку, внесення змін до законодавства щодо скасування нарахування податку на прибуток на продукцію, накопичену на складах товаровиробників, спрямовування зусиль на впровадження заходів з енергозбереження.

В цілому до заходів щодо подолання фінансової кризи і опосередковано кризи в промисловості можуть бути віднесені такі відомі дії, як запровадження жорсткого режиму економії щодо витрачання бюджетних коштів; визначення доцільності фінансування деяких соціальних витрат; зменшення обсягів фінансових запозичень для покриття дефіциту Державного бюджету; вдосконалення інструментів залучення до інвестиційної сфери особистих накопичень населення (що дуже складно в сьогоденних умовах); забезпечення фінансової підтримки малого бізнесу й посилення відповідальності суб'єктів господарювання за дотримання вимог податкового законодавства; оптимізація рівня податкових вилучень до бюджету.

Висновки. Таким чином, слід констатувати наявність суттєвих проблем кризового характеру у фінансовій і промисловій сферах, вирішення яких можливе лише за умов проведення державою антикризової політики системного впливу.

Список літератури

1. Про додаткові заходи щодо подолання фінансової кризи в Україні [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 7 листопада 2008 року № 1046/2008. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
2. Про затвердження заходів з мінімізації впливу негативних наслідків світової фінансової кризи на економіку Сумської області та створення робочої групи з питань стабілізації економічної ситуації в регіоні [Електронний ресурс] : розпорядження в.о. голови Сумської обласної державної адміністрації від 25.11.2008 № 795. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Про невідкладні заходи з посилення фінансово-бюджетної дисципліни та мінімізації негативного впливу світової фінансової кризи на економіку України [Електронний ресурс] : рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 20 жовтня 2008 року. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
4. Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України [Електронний ресурс] : Закон України від 1 жовтня 2008 року від № 639-VI. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

Summary

The paper emphasizes the financial and industrial sectors interrelation as well as considers the substantial problems in the industrial sector as a result of financial crisis. Negative trends in regional industries are demonstrated by the example of Sumy region.

Отримано 11.12.2008